

DE DORPSKOM VAN LISSEWEGE
 =====

EN DE OMGEVING (IIe Deel)
 =====

door Germain Vandepitte.

Alfabetisch Register (voor de Afkortingen: zie blz 17, deze jaargang)

- Aschoop (den): 44e begin / Sand. 9 f° 225: ande strate ten haschope / KaL 1555 f°36 v°: anden heerwech by den oostasschope / GaL lijst 1822: regt over den asschope.
- Aymanskinderen (de Vier): 51e begin, Kad C 177 s, Herberg / RaB Brugse Vrije reg 16511 nr 29 (1774): huys en herberghe ghenaeamt de Vier Aymanskinderen RaB Inv. Familiefonds nr 2 Liss. 9-5-1778 Rentebrief: de Vier Aymanskinderen.
- Beukemaremolen (de): 43e begin, Kad B 211, molen van het leengoed Beukemare / D.F. I-898: heerwech die loopt te beuckemare muelne B.TH. 1429 / Moet reeds vroeg verdwenen zijn. In de oudste parochierekeningen (1624) wordt geen melding meer gemaakt in de pointinghe en zettinghen.
- Beukemaremolenhuis: 44e begin, Kad B 235a-236a / Sand 123: een driehouckxken daer tmeulenhuis up staet daer Carel Drubbele meulenaere woont.
- Buekemaremolenwal: 43e begin, Kad B 211 / KaL 1555 f°30 v° en 31 r°: neffens an bueckemaremuelewal.
- Beukemarestraat: GaL lijst 1841 nr 22. Beukemaer stratje: weg beginnende van noorden uit de Sanselstraete en leidende langs d'hofstede daer P. Pijpers woonde tot de Heische straete (Kad B 281 tot 427) / Straatje vanuit de Ramskapellestraat, door het Strooidorp, voorbij Beukemaremolen en aansluitend met de Zandscheerstraat in het knooppunt nu verdwenen in het Boudewijnkanaal. / De huidige Beukemarestraat ligt in het Nieuwdorp en loopt naar het Boudewijnkanaal toe. Het noemde vroeger ook Heissche- of Moerstraat, volgens lijst 1822 (Kad B 281 tot 747).
- Boudewijnkanaal (het): Zeekanaal Brugge-Zeebrugge, gegraven 1898-1907.
- Breedten Steegher (den): 44e begin, Kad 831, Herberg, nu "In den Ouden Toren". Arch Doest nr 111 f°149 (1567): es dherberghe den breedten steegher. / Sand 123: en and oostzyde van de chruusstrate een huus ghenaeamt den Bree-steghere / steger = steiger, strap.
- Brouwerij 1 : 45e begin, KaL 1555 f°128 r°: up schuere west de cruusduere westende an Jan Colijns muur en huus dat wijlent brauwerije was / Is niet he-

lennaal juist te situëren, maar lag vlak voor de kerk ... met de oostzyde an strate.

- Brouwerij 2 : 45e begin Kad 857 h, Brouwerij en herberg, De Drie Koningen. / RaB Br Vrije 16511 nr 29 Liss: dhelft van een huys zynde eene herberghe en brouwerije genaemd de Drij Coninghen (1774).
- Brouwerij 3 : 45e begin, Kad deel van 812 t3 / GaL Brouwerijvergunning toegestaan aan de broeders Pieter en Jan Berton in het jaar 1857 om een bierbrouwerij te bouwen langs de steenweg naar Dudzele op een afstand van 16,18 m. van de weg.
- Brouwerij 4 : 50e begin, Kad 762,765,767 / Sand 9: up zuudhende ende es een brauwerije met datter toe hoort / Deze lag noord van de Valkenaere langs het Vaartje.
- Brouwerij 5 : 51e begin, Kad 167/4, Brouwerij en herberg, Sint Joseph, einde 1800 Brug (de): Bes Wat 1838 f°50 / 50e begin / = Dorpsheule.
- Caespenninckrente (de): 44e begin, Kad 218,220 e.a. / Rente op verscheidene percelen grond in de N.O.hoek van het 44e begin en meestendeels verdwenen bij de aanleg van het Boudewijnkanaal. Deze rente hoorde toe aan de abt van de St-Baafsabdij te Gent.
- Canonninckxsche (het): Toebehorend aan de kanunniken van St-Donaas te Brugge. Leen van het Can.... (zie tCussen).
- Congo: 45e begin, Kad B 815 h, Herberg tot 1940? vroeger hofstede waarvan op de schuur een rente lag van St-Obrechts in Brugge (Sand 9 en 123)
- Costerie (de): 44e begin, Kad B 343 km en 344 d / KaL 1555 f°36 r°: Fransois Coeman costere heeft in pacht een huus met 108 roen... zuudhende an heerwech by den oostasschoope / KaL 1616 pachtjaar 1629: Coster Lauwereys Bauwens: de coster es toegheseyt een wuenhuus met den boogaert groot 1 lijn 8 roen, staende 84 roen up vidua Jan Bake, ende heeft zyn zelve verobligeert daghelic avé Maria te clippen met de middel clocke smergens snoens ende savents ende eene corte pose daernaer te luyden.
- Cruusduere (de): KaL 1555 f°128 r°: west jehens de cruusduere / Deur in de kruisbeuk van de kerk.
- Cruusstrate (de): 44e begin / Sand 9 f° 27: ende an de cruusstrate / Sand 123: an de chruusstraete een huus metter erve ghenamt den breestegere / De Kruisstraat is de straat vanaan het St-Jacobshuis tot aan de Roelantsbrug; ook Zuidstraat genoemd.
- Cussen (het): 51 begin, Kad 163 g, 163 f, 164 c / Sand 123: ende heet tcussen ende es leen ten canonninckxsche ... int zelfde stick ende es bylewijs. Dus een stuk land dat leen was van de kanunniken van St-Donaas te Brugge.
- De Saedeleerpad (het): Het Valerius De Saedeleerpad is de vroegere tragelwegel of het wegeltje langs de westzijde van de Lisseweegse Watergang. Genoemd naar de bekende schilder (1867-1941) van de school van St-Maartens Latem, die op de gemeente Lissewege heeft gewoond.
- Doestland: landerijen die toebehoorden of toebehoord hadden aan de abdiij van ter Doest.

- Doeststeen: KaL 1616 f°151 : Den 10n april 1640 heeft Jan Stael aengenomen het matsen van het zuutportael ende noordtportael van de kercke van Lissew. de mueren moeten dicke wesen eene groote doeststeen ofte anderhalf steen van cleene forme... / Grote doeststeen is dus de bij ons gekende moef.
- Dhondtstraat (de Pol): Straat aangelegd langs de spoorlijn noordwaaerts vanuit de Statiestraat, west van het Schottershof en doodlopend in de velden. Id. met de vroegere "Zinderdreef".
- Dorp (het): In algemene zin: heel de gemeente Lissewege; "het dorp Lissewege", "het mooiste dorp" enz. / Vnl bedoeld als het centrum, de kern van de gemeente, vooral door hen die buiten deze kern wonen.
- Dorpsbrug: Bes Wat 1838 f°46, 44e begin / Identisch met Dorpsheule
- Dorpsmolen (de): 50e begin, Kad 804 e, De omstreeks 1960 afgebroken korenwindmolen / KaL 1555 f°164 v°: een letter oost by den dorpmuelane / RaB Brugse Vrije le reeks nr 864: De Dorpsmolen (1768).
- Dorpsplaats: 45e begin, Bes Wat 1838 f°47 / Id. met Plaatse, Dorpplaatse / Heden heet het Markt.
- Dorpsheule: stenen heulbrug over de Lissewegse Watergang tussen de Statiestraat en de Walram Romboutstraat.
- Dorpsstraat: GaL lijst 1822 nr 1: Beginnende aen d'heule genaemd Roelantsbrugge en leydende door de plaetse van Lisseweghe tot aen de groote steene heule / Lijst 1841: Dorpsstraat van B 812 tot B 860 / Op een gedeelte van de vroegere Cruusstrate of Zuutstrate, heden de Walram Rombout- en de Willem van Saeftingestraat.
- Dorpsweg: 45e begin, Besch Wat 1838 f°47 / D.F. III 466, Oml. Dudzele 3.141 ... aen den dorpsweg... / Identisch met Dorpsstraat.
- Dorpswegel: GaL lijst 1822: Voetwegel strekkende van zuyden het pastoriehuys en leydende langs de Sanselstraete en voorts door een bosch van W. De Schietere tot in de straete nr 8 (Leenbilckstraat).
- Drie Koningen (de): 45e begin, Kad B 857 h en 858 b. Herberg, later brouwerij. Arch Doest III f°30 r°: De drie Coninghen (1567) / Sand 123: Drie Conijnghen / RaB Br Vrije 16511 nr 29 Liss: d'helft van een huys zynde herberghe en brouwerye genaemt de drie Coninghen (1774)-95 roen erve).
- Drij Jiserbollekens (de): 45e begin, Kad 859 e / RaB Br Vrije 16511 nr 29 Liss: Huys staende nevens den voorgaenden huys (Drie Koningen) suyver en onbelast (1774) / Nu deel van het restaurant Rombaut.
- Duc de Brabant: niet gesitueerde herberg, jaar 1869. Lokaal van de Maatschappij voor Balpijp en Balboog met de kenspreuk "De Lisbloem".
- Duiventoren (de): 45e begin, Kad B 817 u / De duiventoren die bij het goed Van Kerschaever hoort (vroeger Franckin), werd waarschijnlijk in de tweede helft van de 19e eeuw gebouwd, toen ook het statige herenhuis zijn verdieping kreeg en grondige verbouwingswerken gedaan werden aan de bebouwing die dateerde van einde 1700. In 1500 à 1600 was dit goed een verzameling van afzonderlijke perceeltjes die naderhand al aan één eigenaar kwamen. De Franckins zijn tijdens of kort na de Franse tijd vanuit Antwerpen op de gemeente gekomen en waren groot grondbezitters. Tevens waren ze sekretaris en ontvanger van Lissewege, Heist en Ramskapelle.

- Eersten Hoek (den): 51e begin / Naam gegeven aan de landerijen die de genoemde eerste hoek vormden en gelegen waren in dit begin. / D. F. III 924: Renteboek St Jans f° 87: leghet ten Esinhoeke (1300) / Arch Doest B. Thos f°82 (1429): es geheeten ten heesenhoucke / D. F. III 907, St Juliens f°6: in eene plaetse ghenaeamt ten eersten houcke (1565) / Sand 9 f°225 v°-226 r°: cum zuudtzide an de adere in tghescheet van beede wateringhen cum westhende an de heerwech ten eesten houcke.
- Esinebrug: M. Coornaert, Bijdrage tot de historische geografie van de streek rondom Brugge, overdruk Hand der Maatsch voor Geschied en Oudheidk te Gent, Nieuwe reeks dl XXI, 1967, f°15 laatste alinea: Brug over de Lisseweegse Watergang op de scheiding van Lissewege-en Dudzele Ambacht, evenals op de scheiding van de Wateringen Eiensluis en Reigarsvliet. Deze brug moet dus gelegen hebben rechtover de huidige Vaartstraat.
- Engel (de): 51e begin, Kad C 117 s, Herberg. / D. F. III 1063, lijst 1910: eene herberg op den hoek bij de brug. Is identisch met "De Vier Heemskinderen".
- Gaerlem: 50e begin, Kad D 693, 694a, 695 a; Hofstede / D. F. IV 353, Cart Dun (1341): te broeders Pieters boef van gharleem; Cart Dun (1352): te broeders Pieters boef van gharleem broeder in die Does; Reg Proosche f°227: Jan van Garnem 1529 / KaL 1555 f°48 Haarleem; f°159 Gaerleem / Bes. Wat. 1838 f° 51: Gaernem / id. kaart: Garnem
- Gaerlembrugge: KaL 1555 f°24 r°: oost by den Gaerlembrugghe / Bes. Wat. 1838 f°51: de steenen brug wat noord op den zelfden watergang (Lis Wat.) voor den uytrede van de hofstede Gaernem genaemt, is last van den eygenaer der gemelde hofstede.
- Gasthuis (het): 51e begin, Kad C 159 b / B. Thos 1429 f°85: soe staet tgasthuus van Lissewege / Sand 9 f°227 v°: es dhofstede daer tgasthuus up staet / KaL 1555 f°L56bis r°: by den gasthuus / KaL 1616 (1625): Lieven en Gabriel Allaert... gepacht een aerme huuseken genaemt het gasthuus.
- Gemeentehuis (het): 51e begin, Kad C 170 h / Gebouwd als schoolwoning van de gemeentelijke meisjesschool in 1865. Later omgebouwd als Gemeentehuis.
- Gemeenteschool (de): 51e begin, Kad C 168 b2 en 168 w / Gronden aangekocht in 1862, hofstede de Zetele. Bouw van een gemeentelijke Jongensschool en een meisjesschool, elk met een onderwijzerswoning (1865). In 1924 werden deze scholen afgebroken en de huidige Gemeentelijke Jongensschool werd ter plaatse herbouwd.
- Gijzele: 89e begin Reigarsvliet, Kad Brugge 10e afd, T enig blad, Hofstede. KaL 1555 f°53: noordt van Ghijzele / Sand 123: 56e begin... dhofstede mette boogaerde te Ghijzele / B. Thos.(1429): voors ter Ghijzeelscher brugghewaert.
- Gijzelebrug: 51e begin / Stenen houlbrug over de Lisseweegse Waterg, scheiding der wateringen / Bes Wat 1838 f°51: Gyzelebrug / Deze brug werd op aanvraag (11-9-1901) begin 1902 verlaagd om het vervoer te vergemakkelijken over deze boogbrug. Als reden werd opgegeven: "daar er toch geen scheepvaart meer is op de watergang".
- Gijzelestraat: GaL lijst 1822 nr 17: Beginnende aan de Gijzeleheule en leydende langs het hofstedeken van Frans Roeland... en het hofstedeken het Palmhof tot in de paelende straete.

- Goeden Dag (den): 44e begin, Kad 327 d. Restaurant in de Walram Romboutstraat
(\pm 1960).
- Gomarus de Soreyeleen (het): 45e begin, Kad 799 t en 799 x. Gewezen leengoed
genoemd naar de toenmalige eigenaar. / Sand 9 f°225: cum zuudtzyde an
tkindt van Gommers de Soreyeleen... tkindt Gommers de Sorye up suudtzyde
era cum westzyde an die van den Doest landt dick Roosendale met een stick
landts cum noordtzyde an de kercke van Lesseweghe landt ende an de heerwech
cum zuudtzyde ant voorseide kindts leen ende hofstede es daer Corneel fs
Jans Witteryck nu woendt cum walle ende singhele in al...
- Groten Boomgaard (den): 51e begin, Kad C 164 c, 163 f / D.F. IV 1096 Venditie
in Liss in den grooten boomgaard (1869) Adv. / Boomgaard aangelegd op
een deel van het Cussen en aangrenzend perceel. Draagt nog steeds deze
naam.
- Haeymanskindern (de Vier): zie Heemskinderen / GaL lijst 1822 nr26: Kasteel-
straat, links d'herberghe genaemd de vier Haeymanskinderen.
- Halfve straetkin (het): 50e begin, Kad D 796 b,c,d / Sand 123: mette zuuthende
in thalve straetkin; mette noortzyde int halfve straetkin / Kleine in-
sprong langs de tragelwegel waar een paar huisjes stonden.
- Heemskinderen (de Vier): 51e begin, Kad C 177 s. Herberg, hoek Heulebrug.
KaL O.L.Vr 6 (1600): ten zuidwesthoucke van de huelbrugghe ende es ghe-
naempt de vier hemerskinderen / RaB Br Vrije 16511 nr 29 (1774): huys
en herberghe ghenamt de vier aymanskinderen / D.F. III 1063 Lijst 1910:
eene herberg op den hoek bij de brug in de statiestrat: "Den Engel".
- Heerwech ten eersten Houcke: de huidige Ter Doeststraat / Sand 9 f°225: cum
zuudtzide an de adere in tgescheet der beede wateringhen cum westhende
an de heerwech ten eersten houcke.
- Hendebrug (de): 1850 carte V.d. Maelen, 1876 carte de guerre / Verschrijving
voor Tiendebrug.
- Heule en Heulebrug: naam voor de in steen gebouwde boogbruggen over de Lisseweg
se Watergang. Boogbruggen om de scheepvaart mogelijk te maken. Deze heu-
lebruggen hadden tamelijk steile op- en afritten.
- Hof van Commerce (het): Niet gesitueerde herberg 1869. Lokaal van de Gaaibolders-
maatschappij. GaL bundel 11, Affiche feestelijkheden 1869.
- Hoge Hoofd (het): 50 begin, Kad D 753 a / ident. met Kasteel en Upperhof /
KaL 1555 f°50 v): ten N;O. houcke van den ghoede ghenamt thoge hoofd.
- Hoogstraat: Naam van een deel van de oude Zandheerstraat, Heiststraat of Moerstr
vanaf de Dorpsheule tot aan de Dorpsmolen (KZL 1912).
- Hozendale: Sand 9 f° 226 v°: duidelijke verschrijving voor Rozendale.
- Huys van Commerce (het): 44e begin, Kad 293 l / Herberg met de naam Estaminet
Huys van Commerce. Was het molenhuis van de Witte Molen.
- Kaaspenningrente: zie Caespenninckrente
- Kapelrie (de) of Kapelriehuys: 45e begin, Kad 953 d / KaL 1616 f°62 (1625):
erfve ghenamt de Zwane neffens de Capelrie / Sand 123, O.L.Vr. Messe:
een huys...daer Hr Artus Ducanters Caepelaen van O.L.Vr. in woond. / RaB
Br Vrije 12687 (1718) art 20: zijnde het Capelriehuys / Is later onder-
pastorij en vanaf 1935 beenhouwerij "St Marie".

- Kassije (de): GaL lijst 1822 nr 12: van zuyden de Dorpstraete jehens de Roelantsbrugge en leydende tot de paele van Dudzeele / Lijst 1841 nr 1: Lisseweegsche Kalsijde / Nu Ter Doeststraat.
- Kasteel (het): 50e begin, Kad D 749,750,751 f3, 752 b, 753 a / Id. met Hoge Hoofd en Upperhof / Bes Wat 1838 f°50: alwaer voor dezen het kasteel van Lisseweege gestaen heeft.
- Kasteeldreef en Kasteelpoort: Sand 123: an de oostzyde eran over de walgracht een stick voor de Poorte genaemt de Maet, met de dreve hier noers deure.
- Kasteelstraat: 50e begin, Kad C 177 s tot 166 o . De huidige Statiestraat. GaL lijst 1822: beginnende aen het eynde van het dorp aen de steenebrugge en leydende tot in de Uytkerksche straete.
- Kemelader (de): waterloop te Lis. van het dorp naar de Noord Ede / GaL boek 3 bis (1846): Kemelader 6000 m lang / San 123, hoofding 41e begin: tot an waterloop diene men heet de kemel.
- Kerk (de): 45e begin, Kad B 832 a / O.L.Vr. Visitatie / gebouwd onder het patronaat van de abdij van St Bertinus te St-Omaars omstreeks 1230-1270. Scheldegotiek. Baksteenbouw.
- Kerckebilck: 44e begin, Kad B 260 b-263 b / Weiland en vettegars / KaL 1616 f°40 (1622): verpacht à la hauche de Kerckebilck
- Kerkhof (het): 45e begin, Kad 832 a2 / San 9: an den Kerckhof heerwech
- Kerkelant (het): KaL 1616 f° 58: dat hy moet planten ende houden groyende op het kerckelant.
- Kerckemuur (de): Sand 9 f° 226: cum noordhende an de kerckemuur. (=kerkhofmuur)
- Kerkstie (de): B Thos 1429: met de zuutzide strecket an de kerckstye die comt van roelantsbrugge / KaL 1555 f° 63 v°: tusschen de kerckstye an de...
- Kerkstraat (de): KaL 1555 f°127 r°: int dorp noordt west by de kercke an de noordtzyde van de kerckstrate / Nu Walram Romboutstraat.
- Kerckweg (de) Sand 9 f°225: cum westhende ande kerckwech / Id. met Zuutomme en Processieweg
- Kerkewerk: KaL 1616: voorts indien de pachter begeert te maecken een keucken zal die maecken op zyn burse behoudens behoerlick ende kerckelic werck. Zeer oude spreuk"t is kerkewerk": zeer sterk en deugdelijk.
- Keersenboomgaard: 45e begin, Kad B 813 t/s / Sand 123: andt oosthende daeran een keersenbogaert... ende heet Rosendale. ... eene platse jonghe keersenbogaert...
- Kersebilk (de) D. F. VII 647, lijst 1901: Identisch met de Legghuut.
- Klebrug: Bes Wat 1838 f°50, 50e begin: De houtten klebrug omtrent het midden van dit begin over den Lisseweegschen Watergang / Houten brug die lag tegenover de Beukemarestraat in het Nieuwdorp.
- Kwikker (de): 44e begin / D. F. VIII 1120: beemd percelen 250 tot 255, Adv1909 De laaggelegen hooi- en graslanden tegenaan het Boudewijnkanaal, waar het Lisstraatje toegang geeft. Omvat meer percelen dan opgegeven.
- Leenbilckstraat: GaL lijst 1822, Kad 611 tot D 524: beginnende van zuyden in de sanselstraete op het eynde van het gars genaemd "de leenbilck" en leydende

tot de paele van Dudzele. / Deze leenbilk was een grasland te Lissewege en wel het gedeelte van het 181e begin Reygarsvliet, dat op Lissewege ligt. Het was een leen van de Kalvekeete.

Legghuut (de): 45e begin, Kad B 828 / Sand 9 f° 225: cum westhende an Kerckhof heerwech cum noordthende ande strate ten haschope cum zuudhende an Jan Aerents prespiter curatus de Lisseweghe land ende heet de Legghuut. Sand 123: eene boomgaerde ghenaeamt de lechuyt.

Lisbloem (de): kenspreuk van de maatschappij voor Balpijp en Balboog te Lissewege 1869 (Affiche feestelijkheden) / Eenlisbloem komt voor in het oude wapen van het Ambacht Lissewege, nu het wapen van de gemeente Lissewege.

Lissewege: naam van de Gemeente / D. F. 777/787: Liswega 961 (lib STAT.S. DONAT.5.v) Arch Bisd Brugge - Leswega 961 (Miraei I 4) - Lisguehia 1087 (chart blauw nr 6637) - Liwegha 1089 - Lisvega 1106 - Lissewege 1125 - Lisseweghe 1212 - etc.

Lisseweegsche Kalsijde: GaL lijst 1841. Steenweg van Lissewege naar Dudzele.

Lisseweegs Vaartje: id. met Lisseweegse Watergang.

Lisseweegse Watergang: Vaartje gegraven omstreeks 1200 van "muenicken speykine" tot aan Zwankendamme. Later doorgetrokken onder de naam Noordvaart en Olievliet. Was eerstijds zeer belangrijk als vaarweg, maar evenzeer als aan- en afvoerweg van water; meer bepaald als drinkwater voor mens en vee. De bewoning van het dorp Lissewege situeert zich in de onmiddellijke nabijheid van deze watergang. Daar bevonden zich de voornaamste woonkernen. Zelfs vele huizen die er niet rechtstreeks aan paalden, hadden een uitweg van het dorp naar het vaartje. Er bestond en bestaat nog een publieke uitweg die van het dorp naar het vaartje loopt en nog ten huidigen dage aan de Gemeente behoort, hoewel nu afgesloten voor het publiek. Op het einde van de vorige eeuw is de scheepvaart totaal verdwenen. Op dit feit steunden zich de landbouwers bij hun aanvraag om de Gijzelebrug te verlagen (1901). Deze was ook een heulbrug met steile op- en afritten.

Lisstraatje (het): 44e begin. / GaL lijst 1822: landweg, beginnende van noorden de Sanselstraat en leydende naer differente landen en garsingen. Deze weg is eigendom van de aangelanden met reserve van te moeten passage verlenen aan de aangelanden en anderen. / Lijst 1841 / Kad B 352 tot 256.

Maet (den): 50e begin Kad D 756 / KaL 1555 f°50 v°: landt ghenaeamt den Maet. Sand 123: een stick voor de poorte ghenaeamt den maet met de dreve hier noers deure. / Nu het station en afhankelijkheden.

Markt (de): Huidige benaming voor de plaatse, de dorpsplaats. Was voor 1869 merkkelijk kleiner. Toen werden enkele gebouwen onteigend en in de markt opgenomen, o.a. het St-Jacobshuis.

Marktplaats: idem. Kiezerslijsten 1929 - 1932

Molen: zie Dorpsmolen 50e begin - Witte Molen 44e begin - Beukemaremolen 43e begin - Poer- of Zuidmolen 51e begin.

Molenwegel (de): GaL lijst 1822: voetwegel beginnende aan de dorpsmolen en leydende westwaerts door den hofbilk van Jos Van Kerschaever (Tiendehof) en het gars gebruikt door Daniel Luykx tot in den voetwegen nr 27 (Patentewegel).

- Neerhof (het): GaL lijst 1822: Patentewegel, ter rechterzijde van de kasteelstraat beginnende aan de balie van westen d'hoofstede van Daniel Luyckx en leydende door tgars genaemd het neerhof en andere garsingen. / Neerhof=Nederhof, vnl hoeve bij een kasteel of klooster. Hier het neerhof behorende bij het Upperhof of Kasteel.
- Nieuwdorp (het): GaL lijst 1912. Naam van het gehucht rondom de Beukemarestr.
- Noordmolen: 50e begin. Identisch met Dorpsmolen / KaL 1555 f°137 v°: recht west van de noordmuelne - f°131 r°: ende zuudzyde van den noordtoorne-muelene.
- O.L.Vr-Adere (de): Bes Wat 1838: de zogenaemde O.L.Vr-adere
- O.L.Vr.-Huuseken: 51e begin / Sand 123, hoofding van het begin: ande heerwech te ghijseele andt O.L.Vr. Huuseken / KaL 1616 f°85 (1629): gepacht van O.L.Vr. in Lisseweeghe een vervallen erfve groot 40 roen / id. f°117 (1634): Daniel De Riet heeft in pachte van O.L.Vr. ... liggende te Gissele ... daer up moet maechen een huuseken.
- O.L.Vr.-Kapel: de kapel van Onze Lieve Vrouw was een stichting met eigen goederen waarvan met de inkomsten de kapelaan werd betaald voor het doen van de O.L.Vr.-missen.
- O.L.Vr.-Lof en O.L.Vr.-Mis: andere namen voor O.L.Vr.-Kapel.
- Oostas(so)hoop: 44e begin. zie ook ashoop / KaL 1555 f°35 v°: by den oostassch.
- Oud Gemeentehuis: 50e begin, Kad D 762 g -764 e - 764 f. / Is de oudere Valckenaere - Herberg.
- Oude Smisse (d'): 44e begin, vermoedelijk Kad B 304 / KaL 1555 f°132 v°: ende es d' oude smisse / Sand 123: es dhoude smisse.
- Ouden Toren (bij den): huidige naam van de vroegere Breden Steegher; herberg.
- Overzet (den): Het veer voor personen en wagens, in dienst gesteld na het aanleggen van het Boudewijnkanaal.
- Overzet (in den): Herberg ter hoogte van het veer aan de overzijde van het Boudewijnkanaal.
- Pastorij: zie priestrage.
- Pastorijstraat: GaL 1841; landweg behoorende aan de aanpalende eigenaars. Weg beginnende ten zuiden van de Sanselstraat en leidene naar de pastorij. Latere benaming voor Zuutomme, Kerckewech, Processieweg, op een deel daarvan.
- Peerdesmisse: 44e begin / GaL lijst 1822 nr 2: Salselstraete, beginnende aan de plaetse van Lisseweghe regt voor dherberghe St Jacob en leydende langs de peerdesmisse van Amandus Vermeulen.
- Piste (de): Bij de aanleg van de Zeebruggelaan, een gekalseide, afgeknotte driehoek ontstaan door de wegkruising met de Statiestraat. Zeer geschikt voor de jeugd om er omheen te koersen met de fiets. Vandaar de naam Piste, die gebleven is, ondanks deze reeds verdwenen is. Op heden ook naam van een dancing ~~§~~ichbij.
- Plaetse (de): Nu de markt. 1822: Processieweg... tot op de plaetse.
- Poermolen (de): Gehucht Z-W de kerk, aan en om de Roelandsbrug, Kiezersl. 1929

Poermolenstraat: GaL lijst 1900. Weg.

Priestrage (1e portie): 45e begin, Kad B 823 a, 824 b, 825 a ; Pastorij.
 Sand 9 f°225 r°: Mr Jan van den Dale ... ende es een vervallen priestrage
 Sand 123: deerste portie ... de priestrage daer Mr Walram De Croes wuent.
 Is de huidige pastorij - deze werd gebouwd in 1638.

Priestrage (2e portie): 45e begin, Kad B 826 a, 827 d / Sand 123: Mr Heyndrick
 Munters curatus te Lisseweghe van de 2e portie.

Priestrage (3e portie): 44e begin, Kad B 830 a, h, c / Lag oost van den Bree-
 den Steeggher / Sand 123: Heer Gillis Adriaens curatus van de 3e portie

Processieweg: 45e begin / GaL lijst 1822: Begint van zuyden de Salselstraat
 regt over den asschope en leydende rond het kerkhof tot op de plaetse.
 Deze weg is eigendom van de aengelanden met reserve van te moeten passage
 verlenen voor de jaerlijksche processie. / In 1831 werd deze weg afge-
 sloten voor alle passage en op de weg werden olmen geplant.

Rafoele (de): 44e begin (Kad 275 ?) / Sand 123: ende heet de Rafoele.
 Rafoele is een slecht stuk land.

Ramskapellestraat: Lijst 1902. De vroegere Salselstraat

Reyvaert Jacob: rechtskundige geboren te Lissewege (1534-1568). Studeerde te
 Leuven en te Orleans. In Douai werd hij ziek en stierf aan T.B.C.

Reyvaertheem (Jacob): Jeugdhuis op het dorp.

Reynaert: Restaurant = de vroegere Drie Koningen.

Reyvaertstraat (Jacob): de vroegere Salsel- of Ramskapellestraat tot aan kanaal.

Roeladsbrug: 51e begin. Stenen heulbrug over Liss Watergang. / B Thos 1429:
 ende loopt zootwaer te roelantsbrughe waert. / Sand 9 f°279: cum oost-
 zyde ande watergang ande roelandtsbrugghen.

Rombout Walram: + 1598-1668. Kunstambachtsman. Van hem zijn orgelkast, doksaal
 en preekstoel in de kerk.

Rombout (Walram): 45e begin, Kad B 859, 860. Restaurant. Huis waar hij woonde.

Romboutstraat (Walram): Huidige benaming van de straat tussen Dorpsheule en
 Markt. Vroeger Dorpsstraat, Kerkstraat of Weststraat.

Rozendale: 45e begin, Kad B 816 d2, 816 m2, 820 b, 822 / B Thos 1429: zoot van
 der kercken...anden Kerckelant van den Does dat men heet Roozendale.
 KaL 1555: zoot van Roozendale. / Sand 123: een keersebogaert ende heet
 roozendale.

Saeftinghe (Willem van): Broeder van de abdij ter Doest (1300)

Saeftinghe: herberg op de markt.

Saeftingestraat (Willem van): straat van de Markt tot aan de Roeladsbrug. De
 vroegere Chruus- of Zuidstraat.

Salselstraat (de): 44e begin, Kad B 342 tot 520 / Gal lijst 1822: Salselstr,
 beginnende aen de plaetse van Lisseweghe regt voor dherberghe St Jacob en
 leydende langs de peerdesmisse van Amandus Vermeulen tot aen de limieten
 van Dudzele en Ramskapelle / Bes Wat 1838 f°46: Zalselstraat / Is de
 huidige Jacob Reyvaertstraat en de Ramskapellestraat.

Sas (het): Wijk van Lissewege, nu Zeebrugge-Heist. In 1869 aanleg van een steenweg van het dorp naar 't Sas. Ook wel genoemd "de Sluizen".

Schaak (het): 45e begin, Kad deel van B 817 / Arch Doest nr 111 (1567) f°150: zuutzide an thuus ghenaeamt tschaeck / Sand 123: huus met erfve ghe-naemd Schaeck.

Schotterije of Schottershof: 50e begin, Kad 759 c, 760 d, 761 e. Eigedom van Sint-Sebastiaansgilde / KaL 1555 f°50 v°: metten oosthende an tschottershof / Rab Br Vrije 2997 (1680): Van de steene brugge tot an de schotterije.

Sluizen (de): de Zeesluizen van Heist = Sas van Heist.

Smisse 1 : 44e begin. zie Oude Smisse

Smisse 2 : 44e begin. zie Peerdesmisse

Smisse 3 : 44" begin: rond 1930 de smidse van Louis Vermeulen langs de Hoogstr.

Smisse 4 : 45e begin, Kad 860 c / Arch Doest nr 111 f°30 r°: westzide an Anthonis Gregoire smit / Sand 123: Anthone Gregore smidt... thuus metter smisse daer Anth. voorseit wuende.

Smisse 5 : 45e begin, Kad B deel van 812 c. Smidse gebouwd door Jan Spriet in 1859. Opvolgers Jan Peere en zonen.

Spanje (het huis): 45e begin, Kad 851, 851 b, 852. Naam die het St-Jacobshuis een tijdje droeg / KaL 1555 f)127 r°: es dherberg Spaengnen / KaL 1616 f° 172: het huus toebeh. de gilde van St Jacobs van houdts gheseyt Spaenynne.

Statiestraat: huidige benaming van de Kasteelstraat.

St-Bertinusabdij van St-Omaars: bezat het tiendrecht op de parochie en in het ambacht Lissewege, tot in 1559 het Bisdom Brugge we rd opgericht.

Sint Eloi: werd te Lissewege vereerd en een zijaltaar was hem toegewijd.

St-Elooismisse: een afzonderlijk beheerde stichting met eigen inkomsten van landerijen. Met de opbrengsten werd wekelijks een H. Mis opgedragen. RaB Br Vrije 12674 f°54: den rendant (ontvanger) in voldoeninghe van al-dies, zeght ondersocht te hebben de registers zoo van kercke, disch als O.L.Vr. capelle ende nerghens geene landen van St Eloy misse te vinden gheannoteert vele min van eenighe fondaties op deselve te kannen achterhalen (1727 tot 1730) / Ondanks dit uittreksel vinden we in reg 12677 voor de jaren 1754-55-56 toch drie artikels die toebehoren aan St-Elooismisse.

St Jacob: had een altaar aan een der moerpilaren in de kerk. Afgebroken in 1644, volgens M. English, "Op bedevaart naar O.L.Vr. v. Liss." 1930.

St Jacobsdag: KaL 1616 f°140: Joeris Rombout heeft aangenomen den ontfanc van de Capelle ende gilde van St Jacob binnen Lisseweghe... ende sijnen jaerlicxsche rekeninghe doen telcken St Jacobsdach wesende den 25n july. Actum desen 19 january 1639.

St Jacobsgild: Gild of Broederschap van Sint Jacob. M. English, op bedevaart n O.L.Vr. Liss: De inkomsten zouden gediend hebben omaalmoezen te geven aan de bedevaarders naar (en van?) Compostella. Schrijver spreekt van een vroeger St-Jacobsgild en geeft datum aan van 1664. Evenwel heeft het

St-Jacobsgild veel langer bestaan ondanks het verdwijnen van het altaar in de kerk in 1664. In 1768 overleed de molenaar van de Dorpsmolen Jeanes Vandepitte. In de staat van goed lezen wij: betaelt aen de Confrerie van de Ghilde van St Jacobs in Lisseweghe de somme van één pont tien schell gr. over de doodschuld van den overleden confrater van deselve ghilde. Hetzelfde bedrag werd betaald als doodschuld aan het St-Sebatiaansgild.

St-Jacobsmisse = St Jacobscapelle.

St-Jacobshuis: 45e begin, Kad B 851, 851 b, 852 RaB Br Vrije nr 1984 (staat v goed: Jacob Gauwelocse-Maaiken Vandepitte, 1620): betaelt an Walram Rombout timmerman ... ende an Jooris Rombout weert in het St Jacobshuis in Liss / Sand 123: De st Jacobsgilde in Lisseweghe ... genaemt St Jacobshuus / GaL Bund.55 cheynspacht 1829: een woonhys van ouds genaamd St Jacobshuus Notarisakte: verkoop van het huis in 1868.

In 1823 werd het St-Jacobshuis gepacht als school en onderwijzerswoning. In 1829 werd een cheynspacht aangegaan. In 1849/50 werd een nieuwe school gebouwd op het vrije erf tussen de oude school en de Capelrie. In 1869 werden de oude gebouwen van het St-Jacobshuis gesloopt en de nieuwgebouwde school omgebouwd tot bakkerij die in 1871 in openbare verpachting werd toegewezen aan bakker Constant Van Kerschaever. Nu is het de Meubelzaak.

St-Jacobshuis: een St-Jacobshuis wordt ook genoemd in het 41e begin, hoewel ten onrechte. Wel is het waar, dat het St-Jacobsgild er een huis in eigendom had. Dit droeg echter de mooie naam Riethuis.

St-Jansmisse: rente op een hofstede in het 44e begin / Sand 123: Rente de St-Jansmisse in Lisseweghe.

St-Joorisgild: schuttersgild. Met name heb ik "St-Joorisgild" niet gevonden, alleen St-Joorismisse. Dat deze vlag éénzelfde lading dekt is klaar. Dit schuttersgild moet echter reeds vroeg verdwenen zijn. In Sanders 9 (begin 1500) wordt de St-Joorismisse nog eigenares genoemd van de molenwal en het St Jooris maeyken. Sand 123 noemt reeds vijf opeenvolgende eigenaars / KaL 1555 f°30 v° en 31 r°: dit land behoorde wijlen toe aen St Joorismisse in Lisseweghe.

St-Joorismesse: kerkelijke stichting belast met het beheer van de goederen v het St-Joorisgild.

St Jooris Maeyken (het): 50e begin, Kad D 805. Afwisselend land en gars. KaL 1555 f°50 r°: ende es tstick ghenaeamt St Jooris Maeyken / Sand 123: een stick geheeten St Jooris Maeyken / Paalde noordoost aan de molenwal van de dorpsmolen.

St Juliens in Brugghe: stichting te Brugge waar geestieszieken een onderkomen vonden. Aan de Boeveriepoort, nu Technische School.

St-Kathelijnemisse: KaL 1555 f°32 r°: an de noortwestzide van de watergang die van Lisseweghe naer bueckemaere muelne loopt ende es gheghevenc ten dienste van de St Kathelijnemisse in Lisseweghe. / Sand 123 geeft de kerk van Lissewege op als eigenares van dit perceel "over de St Kathelijne misse"; waaruit we kunnen opmaken dat St Kathelijne en haar mis toen reeds hadden uitgediend.

St-Marie: rond 1935 Beenhouwerij. Huis waar vroeger de Kapelrie was.

St-Sebastiaansgilde: Schijnt het St Joorisgild te zijn opgevolg als schuttersgild. Noch in Kal 1555, noch in Sand 9 (beide vóór 1600) wordt melding gemaakt van een schottershof of gild van St. Sebastiaan. De vroegste vermelding komt voor op een zilveren schild (schakel) aan Breuk A van de gilde (Rond de Poldertorens 9e jaar nr 3 en 4 blz 108 en foto 7) met het jaartal 1617. Jaartal 1600 op nr 1 van voormelde breuk is te twijfelachtig. Eerst in 1627 komt in de parochierekening de naam van de Jonghe Gilde van Meneere St Sebastiaen in Lisseweghe voor (RdP 4e jaar nr 3 p 90) Dit wil niet zeggen dat het gild niet vroeger bestond, want vroegere rekeningen ontbreken (oudste: 1624/25). Misschien is de Gilde toch wel ontstaan omstreeks 1600. In de Franse Tijd zijn alle goederen van het Gild verkocht geworden. Een schrijven aan de distrktscommissaris, 22/12/1824: St Sebastiaansgilde... dat de goederen vantijds toebehoord hebbende aan de schutterije onder de naam van St Sebastiaen binnen deze gemeente verkogt zyn door het gewzen fransch gouvernement en dat er heden geene van de goederen meer in wezen zyn. / Een oud gildevaandel is nog bewaard (nu museum St-Guthago). De breuken voor zover bewaard, bevinden zich in priyaat bezit.

Spoorwegstraat: weg aangelegd langsheen de spoorweg, vanuit de Statiesstraat zuidwaarts, en vroeger doodlopend. Nu doorgetrokken tot aan Gijzele, dit na afsluiten voor het verkeer van de Doestdreve, die priyaat eigendom is. Volgens lijst 1822: was eygendom van de Duynheeren met reserve van ieder-een passage te moeten verlenen. Zodat deze weg ten onrechte werd afgesloten.

Tiendebrug: 50e begin. Brug over de Lissewegse Watergang aan de Dorpsmolen. Langs het Tiendedreveken was het Tiendehof met de Tiendeschuur bereikbaar, zodat mag aangenomen worden dat het eertijds een overslagplaats was. Kal 1555 f°137 v°: noordoost van de thiende huelbrugge / Sand123: ande heerwech jehens de thiendebrugge.

Tiendedreve: Sand 123, 50e begin Thiendehof: ... ende streckt met een thiendedreveken westwaert totte heerwech ende met noch een thiededreve int noordoosthende van de scheure oostwaert tot de thiendebrugge an de waeterganck.

Thiendehof (het): 50e begin, Kad D 725, 726 / Hofstede toebehorende aan de abdij van St-Bertinus te St-Omaars, die het tienderecht bezat in het Ambacht Lissewege. Deze hoven waren opslagplaatsen van de tienden die er verzameld werden in de tiendeschuur.

Tiendeschuur: D.F. XV 896: 1366, bider tiende scuere, Chart Chaurtreuzinnen Kal 1555 f°33: oost by der thiende schuere.

Tiendeweg (de): Kad D 727 tot D 723 / GaL lijst 1841: Tiendeweg: weg van oosten de Uytkerkestraete aen het hof van Em. Van Kerschaever. / Dus het gedeelte van het oude tiendedreveken dat liep op de noordkant vlak bij het Tiendehof. Van het andere tiendedreveken is het spoor nog te volgen naar de Tiendebrug toe.

Tijger (de): 45e begin, Kad B 836 e. Herberg rond 1930

Tragelwegel (de): GaL lijst 1822 nr 10: Traegel-wegel: voetwegel liggende al de rechte kant van het Lisseweegsche vaerdeken beginnende aen den dorpsmolen van Jos Van Kerschaever en leydende langs het gezeyde vaerdeken voorbij de Gijseeleheule tot de paele van Dudzeele. / Lijst 1841, Kad D 804, C 490.

Het gedeelte naar de molen toe heet hu Hoogstraat; en zuidwaarts, vanaf de Dorpsheule, het Valerius De Saedeleerpad.

Upperhof (het): Identisch met tHooge Hooft en Kasteel.

Sand 123: ... eran tUpperhof mette boogaerde singhele ende walgracht.

Uitkerkestraat: GaL lijst 1822: beginnende aen de paele van Uytkerke jeghens d'heule en den groenen dijk en het hofstedeken van Mr Van Steenkiste daer Bernard Hoste woond en leydende langs dhofstede daer Ww Timmermans op woond, de hofstede van Mr Legillon Goemaren daer Jos Kerkhof op woond alvoor bij der Zwankendamschen molen en voorts langs het hofstedeken van Mr Peelaert Stemaere daer Lieven Verveine op woond tot in de Kasteelstraete jeghens het hofstedeken van Mr Houtryve d'Ydewalle daer Jan Geuns op woond. Lijst 1841: Kad D 611 tot 524.

Uitkerksche wegel: GaL 1822: beginnende aen de eerste Klembrugge van westen het vaerdeken en leydende noordwest door den boomgaard van Maestaf tot aen den Zwankendamschen molen en voorts langs den adere al door den bosch en hofbilok van Mr Benedictus Van Steenkiste tot in de Uytkerkestraete.

Vaartje (het Lisseweegse): id. met Lisseweegse Watergang. / Op zijn Lisseweegs gezeid is dat "'t farretje". Als er simpelweg van 't farretje gesproken wordt is er van niets anders sprake dan van de watergang die het dorp dweerst. Maar ... "het farretje van de vaart".

Vaartje(van de Vaart): daarmee wordt bedoeld het afleidings- of bevoeiings kanaaltje langsheen het Boudewijnkanaal, aan de westzijde, met de zwemplaats in de Kwikker.

Vaartstraat (de): vroeger een landweg doodlopend in de velden. Nu in verbinding met de Jacob Reyvaertstraat. Vormt een eindje de scheiding tussen Bieensluis en Reygarsvliet.

Vagelandsweg: GaL 1822: weg beginnende aen het hofstedeken van Jos Declerck en leydende tot de Kasteelstraat. / Later ook verkeerd de Assewstraat genoemd. Nu is het de Zeelaan en grondgebied Brugge sedert 1932.

Vagelandswegel: GaL lijst 1841: Kad C 133 tot 327, Voetwegel beginnende van westen de Lisseweegsche watergang aen het huys van Pr Meysman en leidende over de hofplaats van Frans Van Holm lieven Callier en Casimir Maenhoudt tot in den Dulleweg. / Weg nr 27, lang 1737 m: Sentier de celui, dit Tragelwegel, au chemin dit Dulleweg; dénomination particulière, Vagelandswegel.

Valckenaer (de): 50e begin, Kad D 762-764. Herberg, nu "Oud Gemeentehuis". KaL 1555 f°168 r°: in de weststraete ... ghenamt de Valckenaer / Sand 123: dherberghe ghenamt de Valckenaere. / Valkenaer = valkenier.

Veer (het): = Overzet.

Verloren eind (het): Kad B tussen 361-362 b6 en 685 s-684 c. Stukje weg van de Jacob Reyvaertstraat uit naar de kanaaldijk toe, die nu uitweg geeft naar de landerijen. Is bij het aanleggen van het Boudewijnkanaal ontstaan door een kleine wegomleiding.

Vijfhouckstick (het): 45e begin, Kad B 799. Vijfhoekig stuk land

Volkshuis (het): 44e begin, Kad B 342 c-341. Oorspronkelijk een eigendom van de O.L.Vr.-Kapel. Wordt omstreeks 1960 lokaal van Socialist. Partij.

- Vrouwen (ten): D.F. XVI 828, hofstede te Lissewege / B. Thos. 1429: ende dit stedekin ... staet an de zuutzide van der stede die men heet ten vrauwen. B. Thos. : ende es d hofstede die men heet ten vrauven. / Sand 123 (hoofding v h 51e begin): An de heerwech te Ghijseele an O.L.Vr. huuseken KaL 1616 f°85 (1629): gepacht van O.L.Vr.-messe een vervallen erfve. / Idem f°117 (1634): Danneel De Riet heeft gepacht van O.L.Vr. liggende te Ghisseele ... daerop moet maecken een huuseken. Dit alles om aan te tonen dat dit "ten Vrouwen"mogelijks het hofstedeken van O.L.Vr.-kapel kan zijn. Dat pachter De Riet in 1634 daarop een huuseken moet bouwen en de materialen van steen moet gebruiken die van het oude vervallen gebouw komen, bewijst reeds dat het een oud bewoonde plaats is. Het register gaat maar terug tot 1616 en vanaf het begin lezen we: "een vervallen erf".
- Wal (een hoge): 45e begin, Kad 803 a. Zuid van de pastorie / Sand 123: ... dhofstede metter boogaerde ... met eenen hogel wal daerin liggende. Sand 9 f°225 r°: es hofstede ... cum walle ende synghele / De primitieve kadasterkaart van Lissewege geeft nog altijd de wal aan. Kan oorspronkelijk een omwalde kasteelhoeve geweest zijn.
- Waterschip: 50e begin, Kad 757 / KaL 1555 f°50 v°: ten noordoosthoucke van den ghoede ghenaeamt thooghe hoeft met een waterscip daer in liggende / Sand 123: ... met een waterschip in de zuudtwesthende hierin liggende.
- Wegeltje (het): id. met Tragelwegel.
- Weststraat: KaL 1555 f°168 r°: west van de kercke in de weststraete. / Daar De Valckenaere in hetzelfde artikel genoemd wordt als in de Weststraete liggende, wordt hier dus de straat bedoeld van de Markt naar de Schotterij, zover de weg gekalseid was.
- Witte Molen (de): 44e begin, Kad B 293 c / Op 13/9/1855 werd een aanvraag ingediend om een korenwindmolen te mogen bouwen (op cheynsgrond). De toelating werd aan Philip Cosijn gegeven in de raadszitting van 22/10/1855, zodat die waarschijnlijk in 1856 gebouwd werd. Nadien is de molen ingericht geworden als oliemolen. Ph. Cosijn verkocht de molen aan Jan Baptist Cosijn (1862). Kort daarop werd Leonard Bossier-Bulckens de eigenaar. Het molenaarshuis was deherberg "Estaminet Huys van Commerce". Op 26/1/1867 werd de zaak nogmaals verkocht, nu aan Jan Nijskens - J. Van Kerschaever. In 1868 overleed deze eigenaar en in 1871 was de molen eigendom van van Petrus Dierickx Visschers-Boddez. Op 15/6/1907 werd Carel Duysburgh-Gheyle eigenaar, in 1949 opgevolgd door zijn schoonzoon Urbaan De Vriendt-Duysburgh Julia. Inmiddels was de molen terug aangepast als korenwindmolen.
- Zalselstraat: identisch met Sanselstraat / Bes Wat 1838 f°46, 44e begin: Zalselstraet.
- Zeebruggelaan: naam gegeven aan de oude Uitkerkestraat op zijn loop naar het noorden toe.
- Zetele (de): 51e begin, Kad C 167 en delen van 168, 169, 170 / GaL notulen van de gemeenteraad 1862: hoeve aangekocht door de Gemeente om er scholen op te bouwen.

Zuidmolen (de): De veronderstelde naam voor de molen die in het 5le begin zou gestaan hebben nevens het Gasthuis. Deze naam dan als tegenhanger van de Noordmolen (Dorpsmolen).

Zuidstraat: 45e begin / Arch Doest Reg 111 (1567) f°150 r°: ... oostzide van de zuutstraete ... zuutzide an thuis ghenaeamt tscaeck. / Kal 1616 f°173: ... wuenhuus in de zuutstrate / Idem f°181-182: ten voorhoofde in de zuutstrate / Sand 123: ...ndhende ande zuudtstrate en in den halven landwech. / De Zuutstrate werd ook wel Chruusstrate (Kruisstraat) genoemd en is de straat vanaf het St-Jacobshuis tot aan de Roelandsbrug.

Zuutomme (de): D.F. XIII 679; Weg. / B/ Thos 87 : lichene^d zuut van der kercke jn de strate dat men heet zuutomme, streckende metter noortzide al duere ande strate met der zuutzide an de kerckelant van der Does, met de oosthende strecket ander kerckelant van der Does dat men heet Rosendale. / De Zuutomme sloot aan op de Processieweg en liep aan de oostkant van Saeftinge, zuidwaarts om de Duiventoren heen, naar de Roelandsbrug.

Zwane (de): 45e begin, Kad 855 h.

Ka^L 1616 f°84: ... een woonhuus ... genaemt de Zwane... ande westzide van het huus van de Capelaen.

Dit huis liep op het zuideinde met een brede uitweg naar de Watergang. Het huis, de Capelrie, had echter een vrije doorgang naar de Watergang door dit perceel.

Sand 123: ... thuis metter erfven genaemd De Zwaene.

```

+ + + + + + + + + +
  +   +   +   +   +
    +   +   +   +
      +

```

De kaart die behoort bij bovenstaande artikel, stak in het vorige nummer van Rond de Poldertorens.